

VEĽKÁ NOC

... ďalšie dôležité fakty o Veľkej noci...

Hrob

Hrob

V súčasnosti existujú minimálne tri údajné miesta, kde bolo Ježišovo telo na tri dni pochované. Prvým je hrob, o ktorom sa zmienil *Eusébius* v IV. storočí. Jedná sa o hrob vytesaný do približne 10m skaly, kde vedľa údajného Ježišovho hrobu sa nachádza ďalších pár židovských hrobov. Cisár *Hadrianus* ho podľa prameňov v roku 135 zasypal a na jeho miesto postavil Afroditinu svätyňu.

Miesto, na ktorom sa teraz týči *Chrám Božieho hrobu*, je pútnickým miestom katolíkov. Toto miesto údajne vo sne zjavil v IV.

storočí Boh *Helene*, matke neslávne známeho *Konštantína*, zakladateľa štátnej „kresťanskej“ cirkvi. Aj keby sme zažmurili obe oči nad osobou *Heleny*, predsa je tu problém, miesto sa nachádza v rámci mesta, čo bolo absolútne vylúčené, ako z hľadiska židovskej, tak aj rímskej obyčaje, podľa ktorej popravisko a hrob odsúdeného v žiadnom prípade nemohli byť pred mestskými hradbami. V hrobe sa údajne nachádzal aj Ježišov kríž, čo je už úplný nezmysel. V katolíckej cirkvi už existuje toľko „pravých“ úlomkov kríža, že podľa odborníkov by sa z nich dala

postaviť bojová loď.

Protestanti za miesto popravy a uloženia Spasiteľa považujú iné miesto, vrch neďaleko Jeruzalema (už mimo hradieb), ktorý má z pohľadu od Jeruzalema, vďaka dvom jaskyniam, skutočne tvar lebky (Golgota=lebka). Hrob bol objavený kapitánom *Charlesom Warrenom* z anglickej „*Palestine Exploration Fund*“ v polovici XIX. storočia. V blízkosti hrobu sa našla cisterna používaná ešte v I. storočí AD, čo poukazuje na to, že v tom čase sa v jej blízkosti nachádzala záhrada či sad, čím spĺňa všetky biblické kritériá. Protestanti však na rozdiel od katolíkov dogmaticky netrujú na tom, či sa jedná o skutočné alebo len domnelé miesto hrobu.

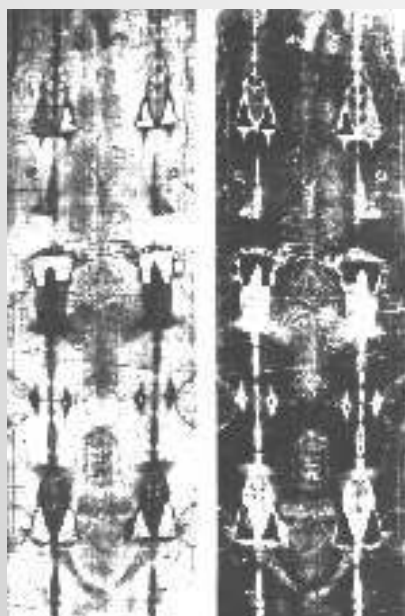
Videnie miesto viery

Ježiš sa podľa Biblie po svojom zmŕtvychvstaní ukázal približne 500 ľuďom, z ktorých v čase napísania Evanjelií pravdepodobne ešte pár stoviek žilo. Počas dlhých storočí, keď už vieru nahradila túžba po dôkazoch (nie viera, ale videnie), nemôžeme sa čudovať, že ľudia v III-IV. storočí zachvátila mánia hľadania rôznych biblických predmetov. Medzi najznámejšie patria *Turínske plátno*, *Veronikina šatka*, *Longinov*

oštep a grál. Medzi najabsurdnejšie asi tri kvapky materského mlieka Márie.

Turínske plátno je vcelku tkaný kus plátna rozmerov 4,36 x 1,1 metra, na ktorom vidno veľmi vyblednutý obraz ležiaceho muža v skutočnej veľkosti, aký by vznikol, keby sme človeka natretého farbou položili chrbtom na dolnú polovicu plátna a druhú polovicu plátna preložili cez jeho hlavu na prednú časť tela. Prvá zmienka o ňom pochádza z roku 1354, keď sa plátno objavuje v rukách rytiera *Geoffrey de Charney* v Lirey (Francúzsko). Podľa niektorých zdrojov sa však Turínske plátno vytvorilo pri ukrižovaní posledného veľmajstra rádu *templárov*, *Jacquesa de Molaya*, ktorý prežil ukrižovanie a neskôr, 19.3.1314 bol upálený inkvizíciou v Paríži.

Napriek davovej hystérii, ktorú raz-dvakrát za dekádu rozvíria masmédiá zaručenými správami o potvrdení či vyvrátení dôkazov potvrdzujúcich pravosť tohto asi najspornejšieho artefaktu, za ktorým neraz stoja silné náboženské tlaky, musíme vo svetle Biblie povedať, že pochovávanie v Izraeli prebiehalo

Turínske plátno

ináč, než si niektorí predstavujú. Ján pri opise Lazárovho vzkriesenia uvádza, že „*zomrelý vyšiel majúc poviazané nohy aj ruky pohravnými povojmi, a jeho tvár bola ovinutá znojníkom.*” (Ján 11.44). Pri opise Ježišovho tela píše: „*vzali telo Ježišovo a povili ho povojmi s voňavými vecmi, jako majú Židia obyčaj pochovávať.*” (Ján 19.40). Židovskou obyčajou bolo telo mŕtveho zavinúť (nie zakryť, ale obtočiť okolo tela) do dlhého kusu plátna, ktoré bolo napustené niekoľkými kilogramami voňavých masť. Jedinú časť tela, ktorú Mu prikryli, bola hlava, ktorú prikryli zvlášť na tento účel vyrobenou šatkou, presne, ako to opisuje zas Ján: „*...videl povoje ležať... Potom aj ... Peter ... videl povoje ležať i šatku na znoj, ktorá bola na jeho hlave, ale tá neležala s povojmi, ale bola osobitne svinutá na jednom mieste.*” (Ján 20.5-7). Ján aj Peter boli asi veľmi nepozorní, keď v hrobe prehliadli tento, pre ľudí od XIV. storočia nezbytný „dôkaz viery”. Posledné bádania datujú vznik plátna do obdobia rokov 1260-1390 n.l.

V ktorý deň bol Ježiš vlastne ukrižovaný?

Veľa ľudí oslavuje veľkonočné sviatky s programom: piatok ukrižovanie, nedeľa vzkriesenie. Je však táto tradícia pravdivá? Keď zákonníci a farizeji chceli od Ježiša nejaké znamenie, odpovedal im: „*...jako bol Jonáš v bruchu veľryby tri dni a tri noci, tak bude i Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci.*” (Mat.12.40). Keby však Ježiša ukrižovali v piatok a v nedeľu by už vstal z mŕtvych, nejednalo by sa o tri dni a tri noci (72hodín), a to ani len v tom prípade, že by sa jednalo o tri čiastkové dni. Zmýlil sa Ježiš? Alebo snád klamal? Pozrime sa do Biblie.

Ján píše, že „*pretože mali Židia deň prípravy, a že bol hrob blízko, tedy ta položili Ježiša.*” (Ján 19.42) Dňom prípravy sa nazýva deň pred sabatom. Sabat je siedmy deň v týždni (sobota) a každý sviatok.

„*A keď pominula sobota (v pôvodine SABAT!), Mária Magdaléna a Mária Jakobova a Salóme nakúpily voňavých vecí, aby prišli a pomazaly ho.*” (Mar.16.1)

„*A bol deň pripravovania, a nastávala sobota (v pôvodine SABAT!)... A navrátiac sa nahotovily voňavých vecí i masť. Ale cez sobotu (v pôvodine SABAT!) odpočívaly podľa prikázania.*” (Luk. 23.54,56)

Kedy tie ženy vlastne nakúpili masť? Pred, či po sobote? Ako to teda bolo? Mýlil sa snád jeden z evanjelistov? Vysvetlenie sa nachádza v Jánovom evanjeliu: „*A Židia, aby nezostaly telá na kríži v sobotu, keďže bol deň pripravovania (LEBO TO BOL VEĽKÝ DEŇ TEJ SOBOTY),*” (Ján 19.31). Sobota (Sabat), v ktorom bol ukrižovaný Ježiš, nebol obyčajným sabatom, siedmym dňom v týždni, ale „veľkým sabatom” sabatom v roku, ktorý pripadol na iný deň. Predchádzajúce verše nám jasne ukazujú, že bol klasický sabat sobota, deň predtým, deň pripravovania, ženy nakúpili masť (piatok). Ďalší deň pred tým bol veľký sabat (štvrtok) a deň predtým bola streda deň pripravovania a, samozrejme, ukrižovania Ježiša Krista. Podľa tejto teórie potom vychádza aj to, čo vyhlásil Ježiš. V stredu popoludní o 15.00 hod. (podľa židovského počítania o šiestej) bol Ježiš ukrižovaný, podvečer vypustil ducha a prišla prvá noc. Vo štvrtok bol prvý deň a druhá noc. V piatok bol druhý deň a tretia noc. V sobotu bol tretí deň a v noci Ježiš

už v hrobe nebol, pretože vstal z mŕtvych, čo zas potvrdzuje Ján (Ján 20.1): „Potom v prvý deň týždňa, skoro ráno, keď ešte bolo tma, prišla Mária Magdaléna k hrobu a videla, že je kameň odvalený od hrobu.“ Z toho jasne vidíme, že v prvý deň týždňa (nedeľa) ešte pred svitaním, keď bola tma, kameň bol už odvalený. Ďalej o tom svedčí aj ten historický fakt, že prví kresťania (podľa spisu *Didascalía apostolorum*) oslavovali Veľkú noc v utorok, pretože verili tomu, že Ježiš bol ukrižovaný v stredu.

Tak prečo a ako sa vlastne dostal do kresťanstva piatok? V Roháčkovom preklade Biblie sa slovo piatok nachádza len raz a to v Ján 19.14 (*A bol piatok, deň pripravovania k Veľkej noci, okolo šiestej hodiny. A Pilát povedal Židom: Hľa, váš kráľ!*) aj to napísané kurzívou, čo znamená, že slovo bolo k pôvodnému gréckemu textu pridané. Nikde inde sa slovo piatok v Biblii nenachádza.

Piatok (po anglicky *Friday*, nemecky *Freitag*) bol pôvodne sviatkom, dňom germánskej bohyně radosti, pokoja a hojnosti Frey-e. Symbolizovaná bola rybou, pretože na zemi neexistuje živočích, ktorý by dokázal na jeden vrh priviesť na svet toľko potomstva ako práve ryba (napr. treska vytrie až neskutočných 9 miliónov ikier). Niet sa čomu čudovať, že presne s týmto živočíchom je spojená plodnosť. Okrem germánskych národov oslavovali Freyu aj v Sýrii, Asýrii a Fenícii. V Ríme sa Freya nazývala *Venušou* (gr. *Afrodíta*), ktorej Rimania zasvätili piatok, pretože verili tomu, že prvú hodinu piatku riadi planéta Venuša, preto tento deň pôvodne niesol označenie dies Veneris (Venušin deň). Za posvätné zviera Venuše

považovali rybu a niet sa čomu čudovať, že práve ryba bola vždy spojená pri vyobrazovaní Venuše. Túto pohanskú bohyniu, žiaľ, poznali aj Židia, keď ju uctievali v podobe *Aštarty*. V Egypte zas tento kult niesol pomenovanie Izis (Isis). Veľkonočné sviatky sa celé niesli v znamení pohanskej bohyně východu slnka a jari, najčastejšie nazývanou *Eostre, Oстера, Astarte* či *Istar*.

Keď sme sa už dostali od historických faktov o Ježišom ukrižovaní až do „krajiny rozprávok“, je načase uvedomiť si, že to, s čím sa stretávame v našej kultúre ohľadne Veľkonočných sviatkov je na hony vzdialené od Biblickej pravdy o tomto najdôležitejšom sviatku. Pozrime sa teda vo svetle Božieho Slova na tmu, ktorá sa derie, nebezpečne plíži z pozlátka, do ktorého je tento sviatok zabalený. Podotýkam, že tu opísané zvyky patria do folklóru Slovenska a nie Ghany, Nigérie či niektorého z Tichomorských ostrovov.

Freya

40-dňový pôst

Podľa babylonskej legendy sa *Tammúz* po svojej smrti dostal do podsvetia. Na srdcervúci 40 dňový (za každý *Tammúzov* rok života

jeden deň) plač jeho matky *Istar*, (ktorej meno sa vyslovovalo rovnako ako anglické slovo *Easter* veľká noc) však na jar zázračne vstal z mŕtvych. *Istarin* smútok, ktorý zapríčinil vzkriesenie *Tammúza* sa každoročne dramaticky zopakoval, aby zabezpečili hojnú úrodu a plodnosť ľudí. Muži aj ženy museli každoročne smútiť spolu s *Istar* a spolu oslavovať *Tammúzovo* každoročné vzkriesenie z mŕtvych. Tento kult bol známy nielen v Babylone, ale aj v Egypte, Fenícii, Mexiku a dokonca aj v Izraeli, kde ho ostro kritizoval napr. *Ezechiel* (8.14). Počas pôstneho obdobia sa odporúčal plač, pôst a odopieranie, aby znova nastala doba hojnosti.

Sobotné ohne v germánskom pohanskom náboženstve sa práve počas tejto soboty stavali obrovské vatry za účelom spálenia zimy, démonov a temných duchov. Túto prax veľký nemecký katolícky „evanjelista“ sv. *Bonifác* v IV. storočí zaviedol do katolíckej liturgie s tým, že veľkosobotný

oheň nazval obrazom Krista alebo ohnivého stĺpu na púšti („akcia: možnosť výberu! k tomu možno zadarmo aj 2 poukážky na odpustenie 1.500 rokov v očistci, ktoré platia v najbližšom Tescu“). V „kresťanstve“ sa už oheň rozniecovaný na Bielu sobotu zmenšil, ale ešte vždy zohrával významnú úlohu. Novým ohňom zapálili večnú lampu a veľkonočnú sviecu zvanú *paškál*. Oheň mal mať magicko-ochrannú silu. S uhlíkmi z tohto ohňa sa tri razy obehol dom, aby bol chránený pred povodňou.

Zelený štvrok - v tento deň by sa mali prútikom, posväteným na *Kvetnú nedeľu*, pošľahať periny i podlaha. A ako ochrana proti čarodejniciam: v novom hrnčeku priniesť z kostola svätenú vodu, namočiť v nej slamu a pokropiť ňou celé obydlie. Ktoré dievča si na Zelený štvrtok sadlo s holou zadnou časťou tela do kaluže vody a pritom čarovalo, malo nádej do roka sa vydať. Ak gazdovia v ten deň s vypitím páleného prebrali, potrestaní zlými strigami mali zostať smädní celé leto. Ešte sa im mohlo aj stať, že ich uštipne had.

Kvetná nedeľa - pôvodne „*Palmarum*“ t.j. nedeľa paliem. V tento deň si ľudia do kostola doniesli rozvinuté vrbové prútičky, ktoré im kňaz svätzil modlitbami. Doma si ich zastokli za hradu na povale alebo za obrazy, aby ich chránili pred búrkami. Pri búrkach konárik položili do obloka alebo kúsok z neho hodili do ohňa. Bahniatkami okiadzali aj chorých, aby sa skoro uzdravili, na Orave dávali prútičky do prvej brázdy, na východnom Slovensku ich uložili k prvému zasadenému zemiaku. Na Horehroní prútmí vyhánali dobytok na prvú pašu, v okolí Hontu zapichovali vetvičky na hroby

svojich blízkych, aby podobne, ako sa budí na jar príroda, prebudili aj duše svojich príbuzných. V túto nedeľu matky v okolí Brezna nosili do kostola svoje malé deti, aby vraj začali skôr hovoriť. Od tohto dňa až do Veľkonočného piatku sa v kostoloch čítali pašie - state z evanjelia hovoriace o utrpení Ježiša a verilo sa, že počas paší bolo možné odkryť poklady ukryté v zemi. Nad miestom s pokladom horel na povrchu zeme plamienok. Poklad sa však musel vykopať skôr, ako sa pašie dočítajú, inak sa stratil. Dobytok si tiež užil svoje: koňom uviazali červenú niť do chvosta - ochranu pred urieknutím, kravu tri razy utreli mužskými „gaťami“, aby bola plodná a pysk jej natreli slaninou, aby sa nezdula. Dobytok ešte v stajni pošúchali vajcom, pokropili svätenou vodou a vyhánali bodliakom. Na prah stajne položili vajce a ak ho niektorá krava rozbila, bola to predzvesť jej rýchleho uhynutia. V noci zo Zeleného štvrtka na Veľký piatok sa schádzali strigy. Ľudia predpokladali, že škodlivá činnosť stríg a strigôňov bola namierená predovšetkým proti dobytku, a preto natierali večer dvere stajní kolomažou alebo cesnakom. Aby kravám niektorá striga nepočarila, mala gazdiná urobiť venček zo šípového prúta a o polnoci mlieko cezeň precediť.

Veľkonočný pondelok - Pri hraničnom kameni obyčajne niektorý z chlapcov dostal výprask, aby si pamätal hranice obce.

Korbáč symbolizoval záujem mužov o ženy. V Nórsku je tradíciou riešenie vrážd. Dokonca aj krabice od mlieka bývajú potlačené príbehmi o vraždách.

Oblievanie pohania verili v to, že ženám a dievčatám, ktoré boli oblievané vodou, sa zabezpečilo zdravie a plodnosť. Na Veľkonočný pondelok sa niekde šibalo, inde šibalo aj polievalo. Chlapci šibali najmä gazdiné, aby vraj neoprašiveli.

Vidíme, že pravý duchovný zmysel a význam Veľkej noci sa storočiami strácal a jeho miesto nahradila poverčivá pohanská zbožnosť, ako náhrada úžasnej, život a víťazstvo prinášajúcej biblickej viery.

Použitá literatúra:
 - poznámky zo zhromaždenia KMC Oáza Viery 14.04.2006: „Veľkonočný piatok?“
 - audiokazeta zhromaždenie © 1994 „Skutočná Veľká noc“
 - Ralph Edward Woodrow „BABYLON MYSTERY RELIGION Ancient and Modern“ © 1966 Ralph Edward Woodrow Evangelistic Association, Inc.
 - Jean Imbert: „Proces s Ježišom“ Práca, vydavateľstvo odborov na Slovensku, 1991
 - <http://www.pef.org.uk/Pages/Warren.htm>
 - <http://www.shroud.com>
 - filozofický slovník FILIT
 - internet

Róbert Vysocký